

מטעמי, (כפי נשמע) איך
מפיער מ' אה' ווא' ב' ב'
אור פ' א', קוואל א'
אור ק' א' ב' ג' ד' א'
אור ג' א' ב' ג' ד' א'
אור ד' א' ב' ג' ד' א'
אור א' א' ב' ג' ד' א'
אור ב' א' ב' ג' ד' א'
אור ג' א' ב' ג' ד' א'
אור ד' א' ב' ג' ד' א'

ב' א' - נישט ק'!
אור ג' א' ב' ג' ד' א'
אור ד' א' ב' ג' ד' א'
אור א' א' ב' ג' ד' א'
אור ב' א' ב' ג' ד' א'
אור ג' א' ב' ג' ד' א'
אור ד' א' ב' ג' ד' א'
אור א' א' ב' ג' ד' א'
אור ב' א' ב' ג' ד' א'
אור ג' א' ב' ג' ד' א'
אור ד' א' ב' ג' ד' א'

אור א' א' ב' ג' ד' א'
אור ב' א' ב' ג' ד' א'
אור ג' א' ב' ג' ד' א'
אור ד' א' ב' ג' ד' א'

אור א' א' ב' ג' ד' א'
אור ב' א' ב' ג' ד' א'
אור ג' א' ב' ג' ד' א'
אור ד' א' ב' ג' ד' א'

אלקטה בשושנים

מבחר מכתביו של מר שושני

הודיה הר שפי

אלקטה בשושנים



מבחר מכתביו של מר שושני

הודיה הר שפי

אלקטה בשושנים

מבחר מכתביו של חר שושני

תדפיס לכנס סוד הניתן באותיות

אוניברסיטת בר אילן כ"ה באייר תשפ"ד

ליקוט פענוח ומקורות

הודיה הר שפי

הפקה

מרכז קדם

פורום מתנאל בר אילן - לחקר ההגות הצרפתית

© כל הזכויות שמורות להודיה הר שפי





מר שושני
Monsieur Chouchani

[1895-1968]



לאחר פטירתו של מר שושני נמצאו במזוודותיו מחברות מלאות בכתב ידו. לאורך השנים נעשו ניסיונות שונים לפענח את המחברות, רובם לא הגיעו לכדי פרסום. פרופסור שלום רוזנברג שעמל רבות על שמירת המחברות, ופיענוחן, תרם את המחברות לספרייה הלאומית ואפשר לכל החפץ בתורתו של מר שושני לגשת אל המחברות וללמוד מהן.

הקטעים המובאים להלן, הם חלק קטן מתוך אסופה בשם 'אלקטה בשושנים' שמכנסת בתוכה קטעים נבחרים מתוך המחברות ומנגישה אותם לעיון ולימוד. קטעים אלה הם פרי של עיון ופיענוח המחברות, ויכולים לפתוח פתח לתורתו והגותו של מר שושני.

הנחיות לקריאת המחברות:

מר שושני נוהג היה לכתוב את מחברותיו בקיצור ובאופן רמוז. במחברותיו מופיעים קטעי מקורות בזה אחר זה ואין כמעט מילים מקשרות ביניהם. מר שושני הדגיש פעמים רבות חלק מהציטוט, השמיט חלק אחר וחיבר בין פירושים שונים. מקורות רבים, בעיקר פסוקי תנ"ך, לא מובאים בלשונם אלא בהפניה למיקומם במקרא על פי רוב על ידי הפניה מספרית, פעמים אחרות ההפניות הן על ידי מילות מפתח על פי הבנתו של מר שושני.

אלקטה בשושנים

בתוך הפסקאות עצמן מצויים כמה סימנים גרפיים החוזרים על עצמם. סימנים אלה מושאלים מהעולם המתמטי ומשמשים במחברות כמעין צורת כתיבה מקוצרת. הסימנים הרווחים הם:

- שלוש נקודות המופנות כלפי מעלה - משמעות סימן זה הוא "לפיכך" (סימון זה מופיע בתעתיק כמשולש כשקודקודו כלפי מעלה).
- שלוש נקודות המופנות כלפי מטה - משמעות סימן זה הוא "מפני ש" (סימון זה מופיע בתעתיק כמשולש כשקודקודו כלפי מטה).
- סימן שוויון - משמעות סימן זה הוא שהדברים שווים זה לזה.
- סימן שוויון עם שלושה קווים (זהות) - משמעות סימן זה הוא שיש זהות בין כל המרכיבים.

הקטעים מפוענחים, ומצורפים להם המקורות הרמוזים בהם. עם זאת יש קושי בפיענוח המילים, השלמות מילים יכתבו בתוך סוגריים מרובעים, אותיות שלא ידעתי פיענוחן יסומנו ב* והשערות למילים לא מפוענחות יופיעו בהערות השוליים. ייתכן שנפלו טעויות בפיענוח, אשמח לכל תיקון.

תוכן עניינים

לימוד ותורה

| | |
|-----------------|----|
| כללי לימוד | 9 |
| אזהרות לימוד | 13 |
| דרוש חמש אצבעות | 14 |
| חמישה אנשים | 17 |

אותיות

| | |
|--------------------|----|
| דבר ה' והאותיות | 19 |
| ארבע תורות | 22 |
| פרד"ס | 25 |
| שמונת פירושי הפרדס | 27 |

כללי לימוד

[פענוח שלום רוזנברג]

עשרה כללי לימוד שכתב מר שושני. הכללים פותחים בדרישות מהלומד לבחון את לימודו ואת מקורותיו בקפידה. הקושיה שגם מאפשרת את הבחינה המחודשת, היא בניסה להיכל הידע. קפדנות הלימוד מתפרשת בהמשך בזהירות הכרחית מטעויות ופיתויים, ודרך שמירת הלב. הלב הנבון הוא לב החכם שיודע להבחין ורוח הקודש שורה בהכרעותיו. בראש הלומדים מציב מר שושני את 'עומד בסוד ה' ומגדירו כמי שלבו מצליח לעבור את מסכי העולם ולראות באספקלריא מאירה.

1. בחון מילים, ניבים, סדר, שינוי - בקפידא.
2. חפש בכל מקום שנמצא ביטוי זה, או משרשו - ולפי עניינו, והקבלותיו או ניגודיו, תדע.
3. אף שנחה דעתך חזור לבחון תמיד, כי לפי התבגר שכלך תוכשר יותר לבחון.
4. שים לב לכל תמיהה בקרא או במאמר. כרטיס הכניסה להיכל הידע - הקושיא.

5. אל תקבל הסבר דחוק או פירוש בלי ראייה. כל שכן חידוש והנחות בדויות.
6. כלל נפלא: לא מצאת טעמו לא תוכל לדחותו. מכאן שרק על ידי שיקול טעמך נגד טעמו תכריע. בת-קול ביבנה הכריעה כבית הלל,¹ אך שנתה טעם בית שמאי ואף הקדימהו.
7. רגלי חסידיו ישמור...² במה שאי אפשר להיזהר, אבל לא שומר לבו (של החסיד). עליך לשומרו מכל משמר, שלא יפתה ולא יטעה. פלס מעגליך,³ התרגל שלא להיות אץ בדבריך ושלא תעשה שום צעד בדרך לא בחנתו. תיתן בפלס להכריע,⁴ ההגון הדבר לעשותו או לא...
8. טבעו (חכמים) מטבעות⁵ דעות, לסייע לבנות בדעתו אלא שמכל מקום יש צורך בכישרון רב לעמוד על עומק דעות אלו, ועל הכרעת נידון פרטי שברגע זה, אם עליו חל מטבע שטבעו. וכן אף (ב)עיון שאין בו מעשה, לבחון כל מסקנות שאפשר להסיק מכל מטבע, הכללות והשוואות והקבלות - זהויות, ניגודין ושינויים, להבין להסתכל, למיין, לשקול אמרי בינה.
9. חכם עדיף מנביא⁶ - סופר, כי ברית כרותה על דברים שבעל פה.⁷ אין למדים הלכה למעשה אפילו מפירוש משנה טבועה, אף כשנאמרה שם הלכה, כל שכן ממקרא, כל שכן מדעת מובעת במשא ומתן של ויכוח. ההכרעה ברוח הקודש שבלב נבון. וה' עמו שהלכה כמותו בכל מקום.⁸ ואם בדק כל שהיה אפשר לו לבדוק... אז רוח"ק מופיעה בהכרעותיו, רוח חכמה ובינה, עצה וגבורה, רוח דעת ויראת ה',⁹ ולבסוף "הריחו"... ולא למראה עיניו (שיטעוהו) ישפוט, ולא למשמע אזניו (עדויות והוראות מוטעות ושרירותיות) יוכיח...

10. ועדיף מכולם עומד בסוד ה',¹⁰ ולבו חודר מתחת לסמלי אות ומלה, ציור ודמיון, ורואה באספקלריא המאירה - אורין תליתאי.¹¹

~ ~

הערות

הקטע פורסם לראשונה על ידי פרופ' שלום רוזנברג במאמר בכתב העת של התנועה הקיבוצית הדתית, "עמודים". ש' רוזנברג, "היופי הזה עכשיו קבור באדמה", עמודים, תל אביב, תשנ"ה, עמ' 137-133.

1 תלמוד בבלי מסכת עירובין יג, ב: "אמר רבי אבא אמר שמואל: שלש שנים נחלקו בית שמאי ובית הלל, הללו אומרים הלכה כמותנו והללו אומרים הלכה כמותנו. יצאה בת קול ואמרה: אלו ואלו דברי אלהים חיים הן, והלכה כבית הלל. וכי מאחר שאלו ואלו דברי אלהים חיים מפני מה זכו בית הלל לקבוע הלכה כמותן - מפני שנוחין ועלובין היו, ושונין דבריהן ודברי בית שמאי. ולא עוד אלא שמקדימין דברי בית שמאי לדבריהן".

2 שמואל א, ב, ט: "רַגְלֵי חֲסִידוֹ חֲסִידוֹ יִשְׁמְרוּ וְרִשְׁעִים בְּחֻשָּׁךְ יִדְמוּ כִּי לֹא בְּכַח יִגְבֵּר אִישׁ".

3 משלי ד, כו: "פֶּלֶס מַעְגַּל רִגְלֶךָ וְכָל דַּרְכֶיךָ יִכְנוּ".

4 משלי טז, יא: "פֶּלֶס וּמֵאֲזַנִּי מִשְׁפָּט לֹא מַעֲשֶׂהוּ כֹל אֲבְנֵי כִּסִּי".

5 תוספתא מסכת ברכות (ליברמן) ד, ה: "ר' יוסי או' כל המשנה ממטבע (ר') שטבעו חכמים בברכה לא יצא". מקבילה של הביטוי נמצאת במקבילה בבבלי ברכות מ"ע"ב בתוספת: "רבי יוסי אומר: כל המשנה ממטבע שטבעו חכמים בברכות לא יצא ידי חובתו".

אלקטה בשושנים

- 6 תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא יב, א: "אמר רבי אבדימי דמן חיפה: מיום שחרב בית המקדש, ניטלה נבואה מן הנביאים וניתנה לחכמים. אטו חכם לאו נביא הוא? הכי קאמר: אף על פי שניטלה מן הנביאים, מן החכמים לא ניטלה. אמר אמימר: וחכם עדיף מנביא, שנאמר: ונביא לבב חכמה, מי נתלה במי? הוי אומר: קטן נתלה בגדול".
- 7 תלמוד בבלי מסכת מועד קטן יח, א: "אמר ליה: לית לך ברית כרותה לשפתים? דאמר רבי יוחנן: מנין שברית כרותה לשפתים - שנאמר ויאמר אברהם אל נערי שבו לכם פה עם החמור ואני והנער נלכה עד כה ונשתחוה ונשובה אליכם". מופיע גם בסנהדרין קב, א, נדה נח ע"ב. כמו כן ברית כרותה לדברים נוספים: שבטים וארץ וישראל.
- 8 תלמוד בבלי מסכת סנהדרין צג, ב: "ונבון דבר - שמבין דבר מתוך דבר איש תואר - שמראה פנים בהלכה. וה' עמו - שהלכה כמותו בכל מקום".
- 9 ישעיהו יא, ב-ג: "וְנִתְּחָה עָלָיו רוּחַ ה' רוּחַ חֲכָמָה וְכִינָה רוּחַ עֲצָה וְגִבּוֹרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת ה': וְהִרְיָחוּ בְיִרְאַת ה' וְלֹא לְמִרְאָה עֵינָיו יִשְׁפּוֹט וְלֹא לְמִשְׁמַע אָזְנוֹ יוֹכִיחַ".
- 10 ירמיהו כג, יח: "כִּי מִי עֲמִד בְּסוּד ה' וְיִרָא וְיִשְׁמַע אֶת דְּבָרוֹ מִי הַקְּשִׁיב דְּבָרוֹ וְיִשְׁמָע".
- 11 תלמוד בבלי מסכת שבת פח, א: "דרש ההוא גלילאה עליה דרב חסדא: בריך רחמנא דיהב אוריאן תליתאי לעם תליתאי, על ידי תליתאי, ביום תליתאי, בירחא תליתאי, כמאן - כרבנן".

אזהרות לימוד

[מחברת ללא מספר]

מר שושני פורט חמש אזהרות לימוד. בדומה לכללי הלימוד, האזהרות מורות ללומדים להתייחס ללימוד באופן הראוי. הלימוד צריך להיות באימה, אליה מתווספת חובת מיקוד הדעת. מיקוד זה הוא גם היכולת להתמקד במה שיודעים ולעיין בו.

1. באימה
2. לא להסיח דעת (מט' נהג) לאמדו באלול \neq מענינו,
3. כל שלא אבין אניחו. אסתפק במה שאדע
4. אבדוק בעיון מה שאדע
5. לדו"ת במ

דרוש חמש אצבעות

[דף בודד]

משל שמתייחס לחמש אצבעות היד כמשקפות את היחס בין המציאות לבין האפשרות לבקש את מה שמעבר לה. אצבעות היד השונות מסמלות את אפשרות החיבור בין היש הגנוז בפני עצמו' לביננו.

מתודת באר קומפלעט - מדויק - קצר

5 אצבען

היש הגנוז בפ"ע [בפני עצמו] לא ניתן אף למחשבה, לית מחשבתא תפיסא ביה כלל המחשבה לא ניתנת לדבור = מורה באצבע ורומז זה.. לסמל = כזה ראה.¹

הדבור מפה לאוזן ^ לא ניתן ליכתב ^ האמה ארוכה מהאצבע המרמז V כל הדברים יגעים (קה' א' ז) ² הכל משלים להסביר הבלתי מבוטא [תקן משלים הרבה]; עוד למד דעת את העם ואזן וחקר (קה' יב' ט) ³

וידבר שלשת אלפים משל,⁴ ויהי שירו חמשה ואלף (מלכים ה' יב) ⁵ V מזמור לדוד, אח"כ שרתה עליו רוח הקודש.⁶

השיר⁷ = לעורר רגשי לב, המשל לעורר מחשבות מוח. הבהן לא משתתף עמם. האצבע להראות לעין בעיקרה = להראות ללב. ולבי ראה הרבה חכמה ודעת⁸ ^ לא ניתן לי כח ב V נדיר לב מבין. אבל לבאר לבחיר תלמידו מפה לאזן אפשר וז'ס' א-ל-ף = אזן שומעת,⁹ לב מבין,¹⁰ לאמרי פה יורה. מפז' מהאמה הולך ונקטן. לא לכתוב המדובר כש' לא להדפיס = לפרסם, הנכתב. כי רבים הטועים אדם ערום כסה דעת (משלי יב כג)¹¹ ולב כסילים יקרא (בדעת זו המכוסה) אולת.

~ ~

הערות

- 1 נראה כמו אזכור לא מפורש ל'כזה ראה וקדש' בקידוש החודש בראש השנה. מכילתא דרבי שמעון בר יוחאי, יב: "החדש הזה לכם - מלמד שהראה לו הקדוש ברוך הוא למשה באצבע דמות לבנה ואמר כזה ראה וקדש לכם ראש חדשים".
- 2 קהלת א, ז: "פֶּל הַדְּבָרִים יִגְעִים לֹא יוּכַל אִישׁ לְדַבֵּר לֹא תִשָּׁבַע עֵינָי לְרֵאוֹת וְלֹא תִפְלֵא אֵינֶן מִשְׁמַע".
- 3 קהלת יב, ט: "וַיִּתֵּר שְׁהִיָּה קְהֵלֶת חָכְם עוֹד לְמִד דַּעַת אֶת הָעַם וְאִזֵּן וְחָקַר תִּקֵּן מְשָׁלִים הַרְבֵּה".
- 4 תלמוד בבלי מסכת עירובין כא, ב: "מאי דכתיב וידבר שלשת אלפים משל ויהי שירו חמשה ואלף מלמד שאמר שלמה על כל דבר ודבר של תורה שלשת אלפים משל, על כל דבר ודבר של סופרים חמשה ואלף טעמים. דרש רבא: מאי דכתיב ויתר שהיה קהלת חכם עוד לימד דעת את העם (אזן) [ואזן] וחקר תיקן משלים הרבה. לימד דעת את העם -

אלקטה בשושנים

- דאגמריה בסימני טעמים, ואסברה במאי דמי ליה. (אזן) [ואזן] וחקר
תקן משלים הרבה, אמר עולא אמר רבי אליעזר: בתחילה היתה תורה
דומה לכפיפה שאין לה אזנים, עד שבא שלמה ועשה לה אזנים.”
- 5 מלכים א ה, יב: "וַיְדַבֵּר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מִשָּׁל וַיְהִי שִׁירוֹ חֲמִשָּׁה וְאַלְף”.
- 6 מדרש תהלים (בובר), כד: "שנו רבותינו כל פרשה שאמר דוד בספר
תילים, כנגד עצמו וכנגד כל ישראל אמרה, כל פרשה האמורה בלשון
יחיד, כנגד עצמו אמרה, ובלשון רבים כנגד כל ישראל, וכל מקום שנאמר
למנצח בנגינות, אינו אלא לעתיד לבא, וכל מקום שנאמר מזמור לדוד,
היה מנגן, [ואחר כך היתה שורה עליו רוח הקדש, לדוד מזמור היתה
שורה עליו רוח הקדש ואחר כך היה מנגן]. משכיל לדוד, על ידי תורגמן.
שיר מזמור, על ידי משוררים. וכל כך למה, לפי שאין רוח הקודש שורה
לא מתוך עצלות, ולא מתוך עצבות, לא מתוך שחוק, ולא מתוך קלות
ראש, לא מתוך דברים בטלים, אלא מתוך דבר שמחה, שנאמר ועתה קחו
לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עליו (רוח) [יד] ה' (מלכים ב', ג טו), [וכן
ותחי רוח יעקב (בראשית מה, כז), ויאמר אלהים לישראל במראות
הלילה (בראשית מו, ב), ותרגם ושרת רוח קודשא].”
- 7 משנה מסכת יומא ג, יא: "ואלו לגנאי של בית גרמו לא רצו ללמד על
מעשה לחם הפנים של בית אבטינס לא רצו ללמד על מעשה הקטורת
הגרוס בן לוי היה יודע פרק בשיר ולא רצה ללמד בן קמצר לא רצה ללמד
על מעשה הכתב על הראשונים נאמר (משלי י') זכר צדיק לברכה ועל
אלו נאמר ושם רשעים ירקב”.
- 8 קהלת א, טז: "דְּבַרְתִּי אֲנִי עִם לְבִי לֵאמֹר אֲנִי הִנֵּה הַגְדַּלְתִּי וְהוֹסַפְתִּי חֲכָמָה
עַל כָּל אֲשֶׁר הָיָה לְפָנַי עַל יְרוּשָׁלַם וְלִבִּי רָאָה הַרְבֵּה חֲכָמָה וַדַּעַת”.
- 9 משלי פרק כב, יז: "הֵט אֲזוּנָה וְשִׁמְעֵ דְבָרֵי חֲכָמִים וְלִבְךָ תִשְׁתִּי לְדַעְתִּי”.
- 10 מלכים א ג, ט: "וַיִּנְתֶּנָּה לְעַבְדָּהּ לֵב שֹׁמֵעַ לְשֹׁפֵט אֵת עַמָּהּ לְהַבִּין בֵּין טוֹב לְרָע
כִּי מִי יוֹכֵל לְשֹׁפֵט אֵת עַמָּהּ הַקָּבֵד הַזֶּה”.
- 11 - מבין וכת"י לב סבר כמו שאמר להבין בין טוב לרע למסבר.”
משלי יב, כג: "אֲדָם עֵרוֹם כֶּסֶה דַּעַת וְלֵב כֹּסִיִּים יִקְרָא אֲוָלֵת”.

חמישה אנשים

[דף בודד. המשך המקור הקודם]

התייחסות לחמש דמויות שמייצגות אפשרויות שונות ביחס אל הלימוד ואל ידיעת ה'. בדומה לדרוש האצבעות, מר שושני מקשר את שתי הדמויות הראשונות לאיברים. החכם הוא פקוח העין, צופה וחזה. ראייה זו מאפשרת לו לדעת את חידות היקום ולהתירן. חכם זה גם מוגדר גאון והוא נדיר מאוד. מר שושני מזהה את הגאון עם הנביא ואומר שרוב הדורות יתומים משום שהם חסרים דמות זו. לאחריו מגיע התלמיד החכם, שמאופיין ביכולת ההקשבה שלו. אוזנו הפקוחה מאפשרת לו להמשיך את דברי רבותיו ולהעמיק בהם. תלמיד חכם הוא איש התבוננות, המסוגל לעמוד על דעת רבו. לאחר התלמיד חכם מתייחס מר שושני לתלמיד שאינו הגון, למי שמאמין לדברים שנאמרים (ולא שומע את מה שמעבר להם), אמונה זו מחד היא טובה מכיוון שהוא מקבל ומציית אך מאידך הוא עלול לא לדייק ולהבין ואפילו להעביר דברים לא מדויקים הלאה ו'להפיל חללי רבים' ולהכשילם. רע יותר מהתלמיד שאינו הגון הוא הדמות הרביעית, הטיפש שמתעקש על דברי כזב שקיבל. והדמות החמישית היא הלץ שמכוון בודה שקרים ומפיצם. כאשר הוא טוען שדבריו הם מה' או מיידע.

אלקטה בשושנים

5 מיני בני אדם

1. החכם = פקוח עין, צופה בטבע חוזה ביקום רואה יוצר פותר חידות מתיר קשרן. הגאון נדיר מאוד ^ רוב דורות יתומים = נסתלקה נבואה.
2. ת"ח = אוזן פקוחה, שומע ומקשיב (דייקן, מעמיק, מקבל (אמונת חכמים) וציית (לאח"ז עד שיזכה) חוקר, עומד על דעת רבו = ואיש תבונות ידלגה = חזל : רק ברוה"ק יבין דברי נביא רוחי (אף מדע בכלל)
3. תלמיד שאינו הגון = פתי יאמין לדבר מורו = טו'ר [טוב ורע] טוב שמקבל ומציית, רע לא ידייק ולא יבין ^ ישמש תח' ואף יעזו להורות. יפיל חללי רבים (משלי ז 26) V¹ עם הארץ הוא, גם יכול להכשל באחר שוא
4. יותר רע, גם אסון, טיפש מתעקש בדברי כזב, שקיבל - ואף אם נגלה כזבו = אויל וכסיל
5. לץ. זד. בודה שקרים, מפיצם בעם, טוען בידו דבר ה' או יידע.

~ ~

הערות

- 1 משלי פרק ז, כו: "כִּי רַבִּים חַלְלִים הִפְלִיחַ וְעַצְמִים פָּל הֶרְגִּיהָ".

דבר ה' והאותיות

מחברת CH891

דרשה על האות א' שעוסקת בפער בין נשמת הדיבור לבין ביטוי. האות א' מסמלת את האחדות האלוהית ואת נשמת הדיבור. שאר האותיות הן גוף הדיבור - והן לפי מר שושני מכונות 'כלי הבשר שבפיו'. מר שושני משתמש בסימן זהות (שלושה קווים) כדי לתאר את הקשר בין האותיות לבין המספרים. כפי שהא' היא נשמת הדיבור, כך האחד הוא נשמת המספרים. לאחר תיאור זה של היחס בין הנשמה לגוף, בין הא' לשאר האותיות, האחד לשאר המספרים. מר שושני פונה לבסס את דבריו, באמצעות דרשת פסוק בתהילים, ופסוקים על מתן תורה.

הא' = נשמת הדיבור.. דאתו - ברוח האדם בקולו.¹ 21 אות = גוף הדיבור V דאתן = בכלי הבשר שבפיו $\equiv 2$) כאחד = נשמת המספר, כל השאר = בקרביו
= רבים = \wedge ה' נשמת הבריאה וכל יצור = אבריה, כלבוש
תחליפם² \wedge הבריאה = דבר ה', אז בא אור העיצוריו, האחד במספריו, הא' בפתחיו ודלתיו

אלקטה בשושנים

א) בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו (האלף) כל (המספר המקיף הכללי) צבאם³ מפסוק זה הוכרח (רה לב.)⁴ בראשית נמי מאמר הוא

ב) משה ידבר⁵ (כלי בשר. כל 21 אות) והא' יעננו בקול (האלף שאצ לכלי בשר יתן למשה חפצו (תענה את הדגן)⁶ שהמתין, שלא יכל לדבר עד בוא קול ה' והודיעו מה ידבר בו בקול זה⁷ $\alpha \equiv \gamma$) שכינה מדברת מתוך גרונו (הא' - גרונית) ד) ובבוא מאאמ.. ואה מדבר (= מתדבר) (= עשה עצמו לדבור בפי משה, הקול המדבר אליו בשרה) (יידבר אליו 5) את הדבר הָא' דְּבַר קול גדול (האלף יסוד הדבור) ולא יסף (רק משה הוסיף כנל, ממ יתונה הדבור אל⁹)
א) הקול= האלף= עיקר הדבור ויסודו, והשאר טפל לו.

~ ~

הערות

- 1 זוהר, ויצא כ"ג: "תא חזי, בדבורא וברוחא כחדא, אתעביד עלמא, דכתיב (תהלים ל"ג, ו') בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם. בדבר ה', דא דבורא. וברוח פיו, דא רוחא. דא בלא דא לא אזיל, ואתכליל דא בדא, ונפיק מנייהו פמה חילין לחילין, ומשרין למשרין, וכלא בזמנא חדא".
- 2 תהלים ק"ב, כז: "המה יאבדו ואתה תעמד וכלם כנגד יבלו פלבויש תחליפם ויחלפו".
- 3 תהלים פרק לג, ו: "בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם".

דבר ה' והאותיות

- 4 תלמוד בבלי מסכת ראש השנה לב, א: "רבי יוחנן אמר: כנגד עשרה מאמרות שבהן נברא העולם. הי נינהו - ויאמר - (ויאמר) דבראשית תשעה הוו! - בראשית נמי מאמר הוא, דכתיב בדבר ה' שמים נעשו".
- 5 שמות יט, יט: "וַיְהִי קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְחֹזֵק מְאֹד מִשֶּׁה יִדְבֵר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל".
- 6 סוד ישרים, ליל פסח, מב, ב: "ע"י הדיבור שנתערב אחד עם חבירו אתער הכי לעילא להשפיע את אורו ג"כ להבריאה כמו שנאמר (הושע ב', כ"ג-כ"ד) אענה את השמים והם יענו את הארץ והארץ תענה את הדגן וגו'. ולזה צריכין לעורר אלו שלשה דברים ג"כ בדיבור כי הארת אלו השלשה דברים מתעורר רק ע"י דיבור".
- 7 מדרש תהלים (בובר) יח: "ד' לוליאני בשם ר' ישמעאל אומר בנוהג שבעולם הרב אומר והתלמיד עונה, והקב"ה אינו כן, אלא משה ידבר והאלהים יעננו בקול (שמות יט, יט), מה בקול, בקולו של משה, הוי וענותך תרבני". זוהר כרך ג (ויקרא) פרשת ויקרא ז, א: "ובספרא דאגדתא דבי רב, אמרי, אף על גב דאורייתא מפי הגבורה אתמר, כולה מפי עצמו של משה כמו כן אתמר, ומאי איהו, כגון קללות שבמשנה תורה ולבתר אתכלילן בגבורה הדא הוא דכתיב משה ידבר והאלהים יעננו בקול, משה ידבר דא קולו של משה, והאלהים יעננו בקול דא גבורה דאודי ליה לההוא קלא הדא הוא דכתיב יעננו בקול בההוא קול דמשה, והשתא מאן דפתח במלי דאורייתא (אנן אחדי נודן ליה, אמרו נתיב ומאן דפתח) ליפתח ויימא, יתבו".
- 8 במדבר פרק ז, פט: "וּבָבֹא מֹשֶׁה אֶל אֱהֱל מוֹעֵד לְדַבֵּר אִתּוֹ וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל מִדְּבַר אֱלֹו מְעַל הַפֶּתַח אֲשֶׁר עַל אֲרֹן הָעֵדוּת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים וַיִּדְבֵר אֵלָיו".
- 9 דברים ה, יט: "אֵת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה דִּבֶּר יְהוָה אֶל כָּל קְהֵלְכֶם בְּהַר מִתְּוֶה הָאֵשׁ הָעֹנֵן וְהָעֶרְפֶּל קוֹל גְּדוֹל וְלֹא יִסָּף וַיִּכְתְּבֶם עַל שְׁנֵי לַחַת אֲבָנִים וַיִּתְּנֶם אֵלָיו".

ארבע תורות

[דף בודד]

מר שושני מחלק את התורה לארבעה סוגים. החלק הראשון הוא תורה שבכתב. המילה כתב להבנתו של מר שושני אינה מקרית אלא פירושה הוא מילולי והכוונה היא לאותיות עצמן. לכן לפי מר שושני יש להתמקד בחלק זה בחכמת האותות: באותיות ובתגים עד קוציהם ובהם צפונים רזי קדם. 'אשר כתבת'. הדגש הוא על הכתיבה עצמה שה' כתב. והיא הדעת המכוסה. התורה השנייה, היא תורה שבעל פה בדבור. בתורה זו אין דברים כתובים. רק הפסקות בין מילים. בניגוד לתורה שבכתב שעוסקת באותיות וברזים הצפונים, תורה שבעל פה עוסקת במילים. המילים שהן הברות מורכבות נעשות על ידי חיבור של אותיות וסימנים. בתורה שבעל פה אין רז. התורה השלישית היא המשנה. מר שושני בעקבות המדרש מזהה בין המשנה והמצווה, ומבאר את המילה להורותם מהפסוק בשמות כתלמוד שהוא פירוש המשנה. מר שושני מדגיש את חשיבות הפירוש כשימור המסורת. התורה הרביעית היא מעשה מרכבה. מר שושני מתייחס למשנה שמגבילה את העיסוק במעשה מרכבה לכמות העוסקים בו יחד. הוא מתיר את אפשרות העיסוק במעשה מרכבה - משום ש'אנו רבים' ולכן הדבר מותר לנו. מר שושני מבין שמפני שיותר לעסוק במעשה מרכבה, אז

ארבע תורות

אפשר ותתקיים הנבואה של נטיעת השמיים יסוד הארץ
וההכרה בעם.

4 תורות הן:

שבכתב (רק אתוון ותגין. צפונים במ רזי קדם ^ פירוש "כתב"
כלומר אתוון עד קוץ קוציהם = חכמת האותיות ^ נקראת "קבלה" ^
מקבל ספר הניתן חתום מכוסה, כסה קלון¹ (עריות) דעת²
(בראשית) = התורה ("אשר כתבתי")³

שבעל פה בדבור רק הפסק מלים יש, כל מלה = הברה מורכבת
_____ שהתחילו ניתחו הברה, רשמו אות וסמן לכל הברה) ^ אין בה
חכמת רז

והיא המשנה = והמצוה (להורות)⁴ = התלמוד פרוש המשנה..
המורה הלכה מתוך משנתו מבלה עולם)⁵

ולא במרכבה ביחיד ולא במעשה בראשית בשנים אבל אנו
רבים⁶. שרי לנו - V לנטוע שמים וליסוד ארץ ולאמר לציון ע-מי
אתה⁷

~ ~

הערות

- 1 משלי יב, טז: "אֵוִיל בַּיּוֹם יִדְעֶנָּה וְכִסֹּה קִלְוֹן עָרוֹם".
- 2 משלי יב, כג: "אָדָם עָרוֹם כֹּסֵה דָעַת וְלֵב פְּסִילִים יִקְרָא אֲוֹלֵת".

אלקטה בשושנים

- 3 שמות כד, יב: "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה עֲלֵה אֵלַי הַהֲרָה וְהִיָּה שָׁם וְאָתְנָה לְךָ אֶת לַחַת הָאֶבֶן וְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה אֲשֶׁר פָּתַבְתִּי לְהוֹרֹתָם".
- 4 תלמוד בבלי מסכת ברכות ה, א: "ואמר רבי לוי בר חמא אמר רבי שמעון בן לקיש: מאי דכתיב ואתנה לך את לחת האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם, לחות - אלו עשרת הדברות, תורה - זה מקרא, והמצוה - זו משנה, אשר כתבתי - אלו נביאים וכתובים, להורותם - זה תלמוד; מלמד שכולם נתנו למשה מסיני".
- 5 אליהו זוטא (איש שלום) פרשה טז: "כל תלמיד חכם שהוא קורא ושונה ונושא ונותן ואינו (נותן) [נושא ונותן] באמונה עליו היה רבי יהושע שונה חסיד שוטה ורשע [ערום] ואשה פרושה פרושיו ותנאיו מכלי עולם, והלא (אינו מעמי) [אינו אלא מעמידי] עולם אלא כל המורה הלכה מתוך משנתו זהו (אכלי) [מכלי] עולם". תלמוד בבלי מסכת סוטה כב, א: "ירא את ה' בני ומלך ועם שונים אל תתערב - אמר רבי יצחק: אלו שושנים הלכות. פשיטא! מהו דתימא שונין בחטא, וכדרב הונא, דאמר רב הונא: כיון שעבר אדם עבירה ושנה בה הותרה לו, קמ"ל. תנא: התנאים מבלי עולם. מבלי עולם ס"ד? אמר רבינא: שמורין הלכה מתוך משנתן. תניא נמי הכי, א"ר יהושע: וכי מבלי עולם הן? והלא מיישבי עולם הן, שנאמר: הליכות עולם לו! אלא, שמורין הלכה מתוך משנתן".
- 6 משנה מסכת חגיגה ב, א: "אין דורשין בעריות בשלשה ולא במעשה בראשית בשנים ולא במרכבה ביחיד אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו כל המסתכל בארבעה דברים ראוי לו כאילו לא בא לעולם מה למעלה מה למטה מה לפנים ומה לאחור וכל שלא חס על כבוד קונו ראוי לו שלא בא לעולם".
- 7 ישעיהו נא, טז: "וְאֲשִׁים דְּבָרֵי בְּפִיךָ וּבְצֶל יָדֶיךָ פְּסִיתִיךָ לְנִטְעֵ שָׁמַיִם וְלִיסַד אֶרֶץ וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עֲמִי אֲתָה".

פרד"ס

מחברת 33CH1

פירוש לפרד"ס שמתייחס אל האפשרות להגיע לכוונה הגנוזה במילים. שלבי הפרד"ס עוברים בין המילים הנראות ומובנות לאפשרויות שנמצאות בהן, ועד לאפשרות לעמוד על כוונת המילים שגנוזה בתוכן. לאחר פירוט הפרד"ס, מר שושני מתייחס למתודת הלימוד שיכולה להביא לכך שהתורה לא תשכח. כאשר המשך הדברים מקשר את צורת הלימוד למפעלו של רבן יוחנן בן זכאי.

פשט = מה אמר

דרוש = מה המילים יכולות לומר

רמז = הכרע בהם מה הנכון

סוד = מה רצה לומר

מתוד חיפוש = תמה, כאב, עד התקף - אבל לא תשכח תורה

היא עומק אין סוף¹ חשיבות

מה^{2**} חשיבותו מדוע בוטא כך והעלום - מה רצה ריבז = הריסה

עמל בחשק לא להמרות הקשב, הוקר, וכבד -

אלקטה בשושנים

אף המעשה הטוב תלוי מי עושהו ^{3**} כחסד ומזיק - לא נביט
למקרא - אפל בשעת כתבו רשי ורמ [בם] סברו כך בלי הכרע ^
מפני שצוה משה = לא פרדס⁴, שאפל, מתודי V בהפכו = מזיק
^ במס⁵ שונות פירושים שונים - פסו' לק מכתבים..

~ ~

הערות

- 1 ביטוי שמופיע בספר שערי צדק של ר' יוסף ג'יקטיליה.
- 2 אולי: כל
- 3 אותיות לא ברורות, אפשר שמשמעותן היא- לחשוש/ עלול/ תשלול
- 4 אפשר שפיענוחה: פיוס
- 5 מסכתות

שמונת פירושי הפרד"ס

מחברת CH821

מר שושני מציע שמונה דרכים שונות להבין את הפרד"ס. תחילת הדברים מקשרת בין הפרד"ס לבין ספרד הקדומה. לאחר מכן פורט מר שושני שמונה אפשרויות של הקבלות לפרד"ס. כאשר מספורן מתחיל מהספרה שתיים. האפשרות במספר שתיים מתייחסת אל הפשט כפשוטו, אל הדרש דרך המשל האלגורי, אל הרמז דרך הביקורת והסוד מדומה לשופר. האפשרות השלישית מתייחסת לנאמר הפשט- מה אמר, הדרש- מה רצה, הרמז- היחס למעשה, והסוד- הגבלות הנאמר. האפשרות הרביעית מתייחסת למטרות הלימוד. כאשר השתיים הראשונות מטרתן להשיג ולחפש והשתיים השניות מטרתן למצוא. החמישית מתייחסת לדרכי הלימוד של כל אחת מהדרכים, הפשט היא עומק פשט המקרא, הדרש דרך יג' מידות הרמז דרך לב' מדות, והסוד דרך הגימטריא. שלוש הסיבות האחרונות חורגות מהאחרות בהתייחסותן לכל הפרד"ס, האפשרות השישית מתייחסת למושג אסמכתא, שלא מייחסת את הכתוב לדור שנכתב לו אלא לדורות שיבואו, האפשרות השביעית מתייחסת אל זיכרון הדברים דרך השעשוע כמסייע לזיכרון, האפשרות השמינית לדרשות שמכונות 'דרשות דופי' ורמזים שיכולים לפתות את הלומד.

אלקטה בשושנים

- הגדר פרדס. אם מאמין בסוד = פרד ^ ספרד הקדומה ס'
(2) כפשוטו, משל אלגורי, בקורת, שופר
(3) מה אָמַר, מה רצה באָמרו, למעשה מה מעשה הגבלות
הנאמר
(4) ארבע שהן מטרות שתיים 2 מתודות להשיג, דרוש, לחפש
פּשט, שלא תדע מה אמר הכתוב - רמז= לחפש [למצוא] כתוב, למה
שתדע, רמז לע**
(5) סוד= עומק פשוטו של מקרא. דרוש= 13 מדות¹ למצוא
הנרצה בפשוטו רמז= 32 מדות² למצוא וסודו (שופר= גמטריא,
מקרא קצר, סדור שנפסק אאע'.. לסבר את האזן
(6) אסמכתא ^ המקרה זה יתקבל לא לדורו לעא
(7) אף כללים בדלים שיסייעו לזכר עובדות- לכן דרוש= שעשוע
מצוה= תרגום מלה לא מרמז מה כאן, יש אף נגד מבנה שפה וחקיה-
רק להזכיר, ויתד על אונך³ (=אל תקרי, כלומר, ארשה עצמי לשבש
מפני מנמוטכני
(8) עד שיסטה לדרשות דופי, ורמזי הזוה (הנרמז והנדרש, ואז יגש
לפתותך, כי כך כדין אומרו(!)

~ ~

הערות

- 1 מתייחס לשלוש עשרה מידות שהתורה נדרשת בהן, על פי ר' ישמעאל.
ספרא ברייתא דרבי ישמעאל א: "רבי ישמעאל אומר בשלש עשרה מדות
התורה נדרשת..".

שמונת פירושי הפרד"ס

- 2 מתייחס לברייתא דל"ב מידות. 19 מידות נוספות של ר' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי.
- 3 דברים כג, יד: "וַיִּתֵּד תְּהִיָּה לְךָ עַל אֲזֻנְךָ וְהָיָה בְּשִׁבְתְּךָ חוּץ וְתַפְרְתָּהּ בָּהּ וְשִׁבְתָּ וְכִסִּיתָ אֶת צְאֲתְךָ".

חכמי הרז כתבו כי הרעות והידידות בין בני אדם הוא על קירוב שרשי נפשתיים. אבל תלמיד אי אפשר לו ללמוד אלא מרב שהוא שורש נפשו. מפני זה אני שותק רוב ימיי, רק על הנייר אביע רוחי כי דברי נביאים ומדרשי חכמים הם נחמתי היחידה בעולם.

מכתב מן העיזבון

מר שושני (1895-1968) היה חכם ואינטלקטואל יהודי. מורם של הוגי דעות מפורסמים במאה העשרים, ביניהם עמנואל לוינס, אלי ויזל, אנדרה נהר ושולם רוזנברג. תלמידיו ראו בו מורה נדיר, שהשפיע רבות על חייהם והגותם. לאחר פטירתו מצאו תלמידיו כמאה וחמישים מחברות בהן הותיר פתח להגות ייחודית.

Handwritten notes in Hebrew, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is dense and covers the right margin of the page.